

Ulkoasianministeriö
PL-40@formin.fi
Ann-mari.froberg@formin.fi

Asia: Saamelaiskäräjien vastaus tietopyyntöön koskien alkuperäiskansojen kulttuuriperintöä ja osallistumista poliittiseen ja julkiseen elämään
Viite: Ulkoasianministeriön lausuntopyyntö HEL7M0272-1

1. Johdanto

Ulkoasianministeriö pyytää saamelaiskäräjiä ja opetus- ja kulttuuriministeriötä toimittamaan vastaukset YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) tietopyyntöön. Toimisto pyytää Suomelta tietoa mm. alkuperäiskansojen oikeuksien edistämisestä ja turvaamisesta ja alkuperäiskansojen kulttuuriperinnön turvaamisesta sekä osallistumisesta poliittiseen ja julkiseen elämään. Ihmisoikeusneuvosto on päätöslauselmassaan 27/13 pyytänyt YK:n alkuperäiskansa-asioiden asi-antuntijamekanismia (EMRIP) valmistelemaan aiheesta raportin ihmisoikeusneuvoston syyskuun istuntoon.

YK:n alkuperäiskansajulistuksen 31 artiklan mukaan alkuperäiskansoilla on oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää kulttuuriperintöään ja siihen liittyvää henkistä omaisuuttaan. Julistuksen 5 artiklan mukaan alkuperäiskansoilla on oikeus ylläpitää ja vahvistaa omia poliittisia instituutioita ja osallistua halutessaan täysimääräisesti valtion taloudelliseen ja sosiaaliseen elämään. Maailman alkuperäiskansojen konferenssi hyväksyi New Yorkissa 22. -23.9.2014 loppuasiakirjan, jossa YK ja valtiot vahvistivat sitoutuneisuutensa alkuperäiskansajulistuksen toimeenpanoon. Loppuasiakirjassa painotetaan alkuperäiskansojen tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen tärkeyttä. Loppuasiakirja ohjaa YK:n alkuperäiskansajulistuksen veloitteiden toimeenpanoa.

2. Saamelainen kulttuuriperintö

2.1. Yleisesti

Kulttuuriperintö tarkoittaa niin aineellista kuin aineetonta historiallista ja perinteistä perintöä menneiltä sukupolvilta nykyiselle. Suomessa saamelaista kulttuuriperintöä ei ole erikseen määritetty eikä saamelaisesta kulttuuriperinnöstä ja sen suojasta ei ole säännöksiä kansallisessa lainsäädännössä.

Hallituksen esityksessä saamelaiskäräjälaiksi (HE 167/2014 vp) esitetään määriteltäväksi saamelaiskulttuuri. Esityksen mukaan saamelaiskulttuuriin luettaisiin kuuluvaksi saamen kieli, saamelainen kulttuuriperintö, saamelaisten kulttuuri-ilmaukset, saamelaisten perinteinen tieto, perinteiset saamelaiselinkeinot ja niiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot samoin kuin saamen käsityö ja muut saamelaisten alkuperäiskansana harjoittaman kulttuurin tavat ja muodot. Saman lain 5 § esitetään, että saamelaiskäräjien tehtäväksi tulisi saamelaiskulttuurin hallinnointi. Mikäli laki as-

tuu voimaan, se edellyttää saamelaiskäräjien käsityksen mukaan erityislainsäädännön tarkistamista saamelaiskulttuurin suojan osalta ja saamelaiskäräjien tehtävien kehittämistä kulttuuriperintöön liittyvissä asioissa.

Saamelaista kulttuuriperintöä ovat mm. saamelainen rakennusperinne, historiallinen esineistö, saamen puku, käsityö, perinteisiin elinkeinoihin liittyvät taidot ja perinteet, paikannimet, taide, joikuperinne, suullinen kertomaperinne, saamelainen maisemäkäsitys, perinteinen tieto ja kieli. Aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö liittyvät saamelaiskulttuurissa hyvin läheisesti yhteen.

2.2. Aineellinen kulttuuriperintö

Saamelaisten aineellista kulttuuriperintöä eli esineistöä kerää ja tallettaa Museovirasto sekä yksityisoikeudellinen saamelaismuseosäätiö, joka ylläpitää Inarin saamelaismuseota. Metsähallituksella on myös saamelaisesineistöä ja paikannimiä kerättyä sekä osana näyttelytoimintaa. Yle Sápmilla on laaja saamelaista musiikkia ja tarinoita tallentava arkisto. Yliopistojen arkistoissa on tallennettuna saamelaista musiikkiperinnettä ja kirjallisia aineistoja kuten myös Kotimaisten kielten keskuksella. Kansallisarkisto on perustanut Inariin saamelaisarkiston, jonne voidaan tallettaa arkistolain mukaisesti saamelaiskulttuuria ja saamelaisten kotiseutualuetta koskevaa arkistomateriaalia. Saamelaista kulttuuriperintöä, arkistolähteitä ja historiallista esineistöä on lisäksi eri museoiden kokoelmissa Pohjoismaissa ja Euroopassa.

Saamelaiskäräjillä ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, miten saamelaista aineellista kulttuuriperintöä suojellaan, ylläpidetään, tallennetaan ja näytetään. Saamelaiskäräjät voi antaa lausuntoja ja esityksiä, mutta muuten Museovirasto ja Kansallisarkisto sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaavat lainsäädännön nojalla sekä rahoituksellaan ja päätöksillään saamelaisen aineellisen kulttuuriperinnön hoitoa. YK:n alkuperäiskansajulistuksen velvoite siitä, että alkuperäiskansoilla on oikeus hallinnoida, ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriperintöään, ei toteudu Suomessa.

Suurin osa saamelaisesta aineellisesta kulttuuriperinnöstä on museoiden varastoissa ja arkistoissa eri valtioiden pääkaupunkiseuduilla. Saamelaisarkiston aineistokokoelma on pieni, koska olemassa olevia arkistojen osia ei siirretä Saamelaisarkistoon. Saamelaiskäräjät on esittänyt, että eri arkistoissa olevaa tietoa saamelaisista digitoitaisiin ja että Ylen vanha äänitarkisto digitoitaisiin, koska vaarassa on vanhojen äänitallenteiden tuhoutuminen. Digitointi mahdollistaisi ainakin osan saamelaisen aineellisen kulttuuriperinnön palauttamisen saamelaisille. Esitys ei ole edennyt.

2.3. Aineeton kulttuuriperintö

Suomi on ratifioinut Unescon aineettoman kulttuuriperinnön suojelusopimuksen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut sopimuksen toimeenpanon valmistelun Museoviraston tehtäväksi. Toimeenpanon tukena olevaan asiantuntijaverkostoon on nimetty saamelaiskäräjien edustaja. Saamelaiskäräjät on pitänyt sopimuksen ratifiointia hyvin tarpeellisena aineettomalle kulttuuriperinnölle. On kuitenkin liian aikaista sanoa, turvaako sopimuksen toimeenpano saamelaiskulttuurin aineetonta kulttuuriperintöä nykyistä paremmin ja annetaanko sopimuksen toimeenpanossa saamelaiskäräjille aito mahdollisuus vaikuttaa sopimuksen toimeenpanoon.

Saamelainen käsityöperinne on sekä aineellista (varsinainen esine tai vaate) että aineetonta kulttuuriperintöä (valmistukseen liittyvä tietotaito). Saamen käsityöperinne on täysin vailla suojaa väärinkäytöksiltä. Perinnettä hyväksikäytetään ja aitona saamen käsityönä myydään halpatuotantomaisissa valmistettuja tuotteita. Saamen pukua, mikä on saamelaisten etnisyyden tunnus ja osa kaikkien saamelaisten tietyn alueen ja suvun kulttuuriperintöä, väärinkäytetään monella tapaa.

Sitä muistuttavia halpatuotantomaissa tehtyjä tuotteita myydään matkamuistona ja pilailukaupoissa. Saamen puvun jäljitelmiä käytetään myös matkailussa työntekijöiden asusteena sekä pukemalla puku turisteille. Saamen puvusta on tehty koko Suomen ja erityisesti Lapin turismiteollisuuden omaisuutta ilman saamelaisten hyväksyntää. Lisäksi saamenpukua käytetään tietoisesti poliittisiin tarkoituksiin, koska kantamalla saamen pukua henkilö mielletään kulttuurin ulkopuolisten silmissä heti saamelaiseksi. Saamelaisten oikeuksia vastustavat tahot ovat pukeutuneet saamen pukuihin tietoisesti luomalla mielikuvaa, että he olisivat saamelaisia. Saamen puku on todella vahva symboli ja kauneudestaan ja tunnistettavuudestaan johtuen se on myös hyvin altis taloudelliselle ja poliittiselle epäeettiselle hyödyntämiselle. Tähän saamelaisyhteisöllä ei ole mahdollisuutta puuttua. On myös tehty pukumalleja, jotka eivät vastaa Suomen saamen pukumalleja, mutta ne ovat tunnistettavissa saamen puvuksi kulttuurin ulkopuolisten silmissä. Saamelainen kulttuuriperintö on tältä osin ilman lainsäädännön turvaa.

Suomen saamelaiskulttuuri on hyvin uhanalainen ja on vaara, että ilman erityistoimenpiteitä sekä saamen kieli että saamelaiskulttuuri katoaa Suomesta muutamassa sukupolvessa. Nykyinen lainsäädäntö ei anna saamelaisille mahdollisuutta kehittää saamelaiskulttuuria omaehtoisesti. Saamelaiset joutuvat elämään edelleenkin valtakulttuurin paineessa, mikä ilmenee konkreettisesti saamelaisten poismuuttoa pois saamelaisten kotiseutualueelta ja saamen kielten uhanalaistumiskahvaksi. Yli 60 % saamelaisista ja noin 70 % saamelaislapsista asuu jo kotiseutualan ulkopuolella. Saamelaisväestön määrä on kasvanut vuodesta 1962 vuoteen 2007 158 %. Saamen kieltä ensimmäisenä kielenään puhuvien määrä on puolestaan laskenut samassa ajassa 16 %. Kun vuonna 1962 saamea ensimmäisenä kielenään puhui noin 75 % saamelaisista, vuonna 2007 enää 26 % saamelaisista puhui saamea ensimmäisenä kielenään. Voimme olla tilanteessa, jossa jo yhden sukupolven aikana saamelaiskulttuurin omaleimaisuus katoaa ja saamen kieli ja kulttuuripiirteet säilyvät vain osittain ilman yhteyttä saamelaisiin perinteisiin elinkeinoihin ja saamelaisten kotiseutualueeseen.

Osa saamelaista kulttuuriperintöä on saamelaiset perinteiset elinkeinot ja niihin liittyä tietotaito. Saamelaisten perinteisistä elinkeinoista yksistään vain poronhoito ja käsityö ovat kannattavia. Kalastus on kannattavaa poronhoidon tai matkailun liitännäiselinkeinona. Perinteiset elinkeinot ylläpitävät perinteistä tietoa, saamen kieltä, saamelaisten kotiseutualan elinvoimaisuutta ja saamelaiskulttuuria.

Saamelaisten mahdollisuutta harjoittaa perinteisiä elinkeinoja uhkaavat kilpailevat maankäyttömuodot ja ilmastonmuutos. Poronhoitoa uhkaa kasvava suurpetojen määrä saamelaisten kotiseutualueella. Perinteiset elinkeinot tarvitsevat erityislainsäädännön suojaa sekä resursseja, jotta elinkeinot ja niiden mukana saamelaiset kulttuurimuodot säilyvät elinvoimaisina tulevaisuuteen.

Saamelainen luonto- ja maisemäkäsitys on osa saamelaista kulttuuriperintöä. Saamelainen maisemäkäsitys poikkeaa valtakulttuurin maisemäkäsityksestä. Saamelainen kulttuurimaisema näyttyy kulttuuria tuntemattomalle luonnonmaisemana. Saamelainen kulttuurimaisema on muodostunut luonnon, saamelaiskulttuurin ja saamelaiselinkeinojen vuorovaikutuksessa. Saamelaiskulttuurissa maankäyttö on ollut hyvin ekologista, eikä maisemaan ole jäänyt pysyviä rakenteita. Saamelainen kulttuurimaisema ei ole rakennettua maisemaa vaan välittyy ennen kaikkea maisemaan liitettyjen arvojen, myyttien, paikannimien ja historian kautta sekä maisemassa näkyvänä maankäyttönä. Saamelaisten kotiseutualan perinnebiotoopit ovat muodostuneet poron/peuran laidunnuksen myötä. Saamelainen maisema välittyy ennen kaikkea paikannimien ja maankäyttötapojen kautta. Paikannimet kertovat mm. alueiden käytön historiasta, myyteistä, elinkeinoista, eläimistä, kasvillisuudesta, saamelaisesta muinaisuskosta ja paikkoihin liittyvistä tapahtumista.

Rakentaminen, ilmastonmuutos ja kilpailevat maankäyttömuodot uhkaavat saamelaisten perinteistä maisema- ja luontokäsitystä. Saamelainen maisemäkäsitys on perustunut sille, että maisemaan ei jätetä jälkiä. Nykyisin alueelta etsitään malmia, luontoa roskataan sekä pyhille paikoille ja luonnonkauniille alueille rakennetaan. Ihmisen läsnäolon jatkuva lisääntyminen ja näkyminen maisemassa muuttaa myös saamelaisten luonto- ja maisemäkäsitystä ja korvaa vanhoja paikkoihin liittyviä tapoja ja perinteitä uusilla.

Suurimmat uhat saamelaiselle kulttuuriperinnölle on sen hyväksikäyttö, lainsäädännön kehittämättömyys ja perinteisten elinkeinojen heikko asema.

3. Osallistuminen poliittiseen ja julkiseen elämään

3.1. Osallistuminen saamelaisyhteiskuntaan ja saamelaiskäräjien toimintamahdollisuudet

Saamelaisten mahdollisuudet ylläpitää omia poliittisia instituutioitaan ja osallistua saamelaisyhteiskuntaan ovat hyvät. Saamelaisilla on mahdollisuus äänestää saamelaiskäräjävaaleissa ja asettaa ehdolle. Kolttasaamelaisilla on Inarin kunnan itäosassa kolttala-alueella oma edustuksellinen elimensä, mikä pohjautuu kolttasaamelaisten perinteiseen yhteisöjärjestelmään, eli kolttien kyläkokous. Kolttien kyläkokouksen resurssit ja toimintamahdollisuudet eivät vastaa nyky-yhteiskunnan tarpeita ja niitä olisi kehitettävä pikaisesti.

Saamelaiskäräjille ehdokkaan voi asettaa kolmen saamelaisen muodostama valitsijayhdistys. Yhdistykset tai puolueet eivät voi asettaa ehdokkaita. Saamelaisnuorten ja -naisten mahdolliseen ali-edustukseen ehdokasasettelussa ja täten myös saamelaiskäräjillä on vaikea vaikuttaa muulla tavoin kun kannustamalla saamelaisnaisia ja -nuoria asettumaan ehdolle. Saamelaiskäräjien vaalijärjestelmä voi johtaa eri sukupuolten ja ikäryhmien ali-edustukseen saamelaiskäräjillä. Saamelaiskäräjät noudattaa tasa-arvolakia, ja kaikissa sen lautakunnissa ja hallituksissa on oltava vähintään 40 % jompaakumpaa sukupuolta edustettuna. Saamelaiskäräjät on perustanut myös nuorisoneuvoston, mikä parantaa saamelaisnuorten mahdollisuuksia osallistua saamelaiskäräjien toimintaan ja kehittää saamelaisnuorten oikeuksia.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys saamelaiskäräjälaiksi (HE 167/2014 vp). Saamelaiskäräjät on hyväksynyt lakiesityksen. Mikäli eduskunta hyväksyy lakiesityksen, se parantaa saamelaisten mahdollisuuksia osallistua poliittiseen ja julkiseen elämään nykyistä paremmin ja vaikuttavammin. Hallituksen esityksessä saamelaiskäräjälaiksi esitetään saamelaiskäräjälakiin otettavaksi saamelaisten mahdollisuus tehdä Saamelaiskäräjille aloite. Tämä mahdollistaisi saamelaisille nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa saamelaiskäräjien toimintaan muulloinkin kuin vain vaalien yhteydessä. Saamelaiskäräjien mahdollisuudet vaikuttaa saamelaisten oikeuksiin ovat lausunnot, esitykset ja viranomaisten kanssa käytävät neuvottelut. Viranomaisten on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa asioista, jotka koskevat saamelaisten asemaa, kieltä, kulttuuria, elinkeinoja, lainsäädännön kehittämistä tai maankäyttöä. Viranomaisten neuvotteluelvelvoitetta esitetään muutettavaksi yhteistoimintavelvoitteeksi saamelaiskäräjälaissa, mikä lisäisi saamelaiskäräjien tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksia.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys ILO 169-sopimuksen ratifioimiseksi (HE 264/2014 vp). Sopimuksen ratifioinnilla on saamelaiskäräjien tuki, mutta mikäli eduskunta muuttaa saamelaiskäräjälakia lain eduskuntakäsittelyssä saamelaisten oikeuksia heikentävällä tavalla, edellytykset sopimuksen ratifioinnille poistuvat. Saamelaiskäräjät on antanut tietoon perustuvan ja vapaan ennakkosuostumuksen näille lakiesityksille. Sopimuksen ratifiointi parantaisi saamelaisten mahdollisuuksia osallistua julkiseen elämään nykyistä paremmin.

Saamelaisten kuulemisveloitteesta säädetään eduskunnan työjärjestyksen (40/2000) 37 §:n 2 momentissa. Sen mukaan erityisesti saamelaisia koskevaa lakiehdotusta tai muuta asiaa käsittelevän valiokunnan on varattava saamelaisten edustajille tilaisuus tulla valiokuntaan kuultaviksi. Työjärjestyksen säännös ei edellytä, että valiokunnan olisi huomioitava saamelaiskäräjien esityksiä ja valiokunnat voivat kutsua kuultaviksi tahoiksi vapaasti myös muita haluamiaan tahoja, joista ei ole viittauksia työjärjestyksessä. Tavaksi onkin eduskunnassa muodostunut saamelaisia koskevien lakihankkeiden käsittelyn yhteydessä, että kuultavaksi kutsutaan laajasti tahoja, yhdistyksiä ja jopa yksityishenkilöitä, joiden tiedetään etukäteen vastustavan saamelaisten oikeusaseman kehittymistä. Ohjatuilla ja epätasa-arvoisesti painottuneilla kuulemisilla voidaan vaikuttaa jopa kielteisesti saamelaisten oikeuksiin. Saamelaisten oikeuksia vastustavien tahojen näkökulmia on otettu huomioon myös valiokuntien lausunnoissa erityisesti saamelaiskäräjälain osalta.

Eduskunta on säätänyt saamelaiskäräjien tehtäväksi edustaa saamelaisia ja hoitaa saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa. Tätä tehtävää saamelaiskäräjät suorittaa lainsäädännön mukaisesti saamelaisten vaaleissa antaman valtuutuksen nojalla. Valiokunnissa ja eduskunnan keskusteluissa ja myös viranomaistoiminnassa on tuotu esille, että saamelaiskäräjillä ei olisi legitimeiteettiä edustaa saamelaisia. Tällainen keskustelu ja saamelaiskäräjien aseman kiistäminen viranomais- ja luottamusmiestehtävissä heikentää saamelaiskäräjien toimintamahdollisuuksia, saamelaisten oikeusaseman kehittymistä ja saamelaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa julkiseen elämään.

Saamelaiskäräjät kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että saamelaiskäräjien varsinaisen toiminnan rahoitus ei riitä vastaamaan saamelaiskäräjien lisääntyneiden tehtävien aiheuttamia kustannuksiin. Mahdollisuudet tehokkaaseen ja vaikuttavaan saamelaiskäräjien poliittiseen toimintaan ovat taloudellisesti vähäiset ja henkilöstö ja luottamushenkilöstö joutuvat työskentelemään ääri rajoilla, jotta voivat hoitaa lakisääteiset tehtävänsä.

3.2. Osallistuminen valtiolliseen julkiseen elämään

Saamelaisia on edustettuina kunnanvaltuustossa Enontekiöllä, Inarissa, Sodankylässä ja Utsjoella. Saamelaisia on valittu poliittisten puolueiden ehdokaslistoilta. Enontekiöllä ehdokkaita ovat lisäksi asettaneet saamelaisyhdistykset ja heidän edustajiaan on tullut myös valituksi. Kunnan asukasmäärä, puolueiden politiikka ja saamelaisten suhteellinen osuus kunnan äänioikeutetuista vaikuttavat siihen, miten monta saamelaista ehdokasta valitaan kunnanvaltuustoon ja millaiset toimintamahdollisuudet heillä on. Suomen ainoassa saamelaisenemmistöisessä kunnassa, Utsjoella, saamelaisten mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa kunnallisen itsehallinnon toimintaan ovat rajalliset. Saamenkielisten palvelujen saatavuuteen vaikuttaa merkittävästi myös virkamiesten tahto toteuttaa käytännössä saamelaisten kielellisiä oikeuksia.

Saamelaisia on Suomessa n. 10 000, joista äänioikeutettuja on reilu puolet. Eduskuntavaaleissa Lapin maakunta on yhtenä äänipiirinä. Lapin vaalipiirissä äänioikeutettuja on yli 160 000. Lapista valitaan seitsemän kansanedustajaa. Viime saamelaiskäräjien vaalien yhteydessä kerätyn tilaston mukaan saamelaisten kotiseutualueella asui täysi-ikäisiä saamelaisia eli äänioikeutettuja n. 2400. Koko Lapissa saamelaisia äänioikeutettuja on noin 3000. Viime eduskuntavaaleissa pienimmällä äänimäärällä Lapista valittu kansanedustaja sai hieman yli 3000 ääntä. Saamelaisten kotiseutualueella äänioikeutettuja on n. 10 000. Eduskunnassa on ollut kansanedustajina henkilöitä, jotka ovat ilmoittaneet kuuluvansa saamelaiskäräjien vaaliluetteloon. Yhdenkään Lapin valitun kansanedustajan vaaliteemana ei ole ollut saamelaisten oikeusaseman kehittäminen eikä ehdokas ole

tuonut esille saamelaisidentiteettiä kampanjassaan. Saamelaisten oikeudet ovat esillä Lapissa lähinnä kielteisessä valossa. Lapin kansanedustajat ovat julkisesti ilmoittaneet vastustavansa saamelaisten oikeusaseman kehittymistä eli saamelaiskäräjälain uudistusta sekä ILO 169-sopimuksen ratifiointia.

Saamelaisia eduskuntavaaliehdokkaita on ollut vaaleissa poliittisten puolueiden listalla ns. saamelaisella teemalla, eli saamelaisuus ja ehdokkaan saamelainen identiteetti on noussut keskeiselle osalle heidän vaalikamppailuaan. Yksikään saamelaisteemalla vaaleihin lähtenyt saamelainen ehdokas ei ole tullut valituksi. Eurovaaleissa vaalipiirinä on koko Suomi. Saamelaisia on ollut poliittisten puolueiden listoilla ehdokkaana eurovaaleissa. Eurovaalien äänikynnys on korkea, pienin valitun edustajan äänimäärä oli yli 30 000 ääntä.

Valtiolisessa vaaleissa saamelaisten on todella vaikeaa ja melkein mahdotonta saada saamelaista edustajaa kansanedustajaksi tai europarlamenttiin ilman merkittävää taloudellista tukea ja valtakunnan tason tunnettavuutta eikä siten, että henkilön saamelaisuus tuotaisiin esille vaalikamppailussa avoimesti ja saamelaisuus tuotaisiin esille osana henkilön identiteettiä.

Saamelaisten mahdollisuutta osallistua yhteisten asioiden hoitoon ja julkiseen elämään heikentää saamelaisvastainen kirjoittelu. Saamelaiskäräjät on erittäin huolissaan rasistisesta, virheellistä tietoa levittävästä ja stereotyyppioita luovasta ja ylläpitävästä julkisesta keskustelusta niin internetissä, sosiaalisessa mediassa, sanomalehdistössä kuin viranomais- ja luottamushenkilötoiminnassa. Tällä on erityisen kielteinen vaikutus sananvapauteen, lasten ja nuorten identiteettiin ja uskallukseen osallistua yhteisten asioiden edistämiseen. Saamelaiset luottamushenkilöt joutuvat joko valitsemaan puolueen ja valta-yhteisön arvot tai kestäämään kovaa julkista painetta saamelaisuuden vuoksi, jopa syrjintää ja saamelaisvastaista kirjoittelua. Erityisesti saamelaislapset ja nuoret eivät välttämättä uskalla osallistua julkiseen elämään ja vaikuttaa saamelaisyhteisön ja koko Suomen politiikkaan. Saamelaisvastaisuuden nousu voi uhata koko saamelaisyhteiskunnan toimintaa ja sananvapautta, koska sosiaalisessa mediassa tapahtuvan rasistisen kirjoittelun leimaamisen johdosta ei välttämättä uskalleta sanoa suoraan omia mielipiteitään.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan rasistinen, leimaava ja vihamielinen kirjoittelu sekä saamelaisten vihamielinen kohtelu on lisääntynyt eikä tähän ole puututtu viranomaisten taholta. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan tilanteeseen on puututtava kaikilla yhteiskunnan eri sektoreilla nykyistä tehokkaammin ja vaikuttavammin.

Inarissa 10.2.2015

Klemetti Näkkäljärvi
Puheenjohtaja

Pia Ruotsala
ma. hallintopäällikkö

(Vastauksesta päätti saamelaiskäräjien hallitus 10.2.2015)

Tiedoksi:

Saamelainen Parlamentaarin Neuvosto
YK:n alkuperäiskansa-asioiden asiantuntijamekanismi